

akademikerne

Statsminister Jonas Gahr Støre
postmottak@smk.dep.no

Dato: 8. november 2022

Utvalg om utfordringer for norsk økonomi og lønnsdannelsens rolle

YS, Unio og Akademikerne er kjent med at LO og NHO har bedt regjeringen opprette et partssammensatt utvalg som skal se på samspillet mellom de ulike delene av den økonomiske politikken - pengepolitikken, finanspolitikken og inntektspolitikken. Bakteppet er den krevende situasjonen vi står i med høy inflasjon og utsikter til dårligere økonomisk utvikling framover. Det er god tradisjon for at partene kommer sammen for å drøfte lønnsdannelsens funksjonsmåte og rollen den spiller i den bredere samfunnsstyringen, spesielt i perioder med økonomisk turbulens. YS, Unio og Akademikerne er enige i at dagens krevende økonomiske situasjon stiller den økonomiske politikken overfor noen vanskelige avveininger, og at dette kan gi grunnlag for en gjennomgang av inntektspolitikken i samspill med de øvrige delene av den økonomiske politikken.

Et eventuelt utvalgsarbeid må også ta opp enkelte forhold som kan sette modellen vår under press, herunder praktiseringen av frontfagsmodellen i offentlig sektor. Partene og myndighetene må kontinuerlig arbeide for at systemet for lønnsdannelse har oppslutning og troverdighet, og tilpasses de utfordringene vi står overfor. Jevnlige gjennomganger av erfaringer og utfordringer knyttet til lønnsdannelsen er et ledd i dette arbeidet.

YS, Unio og Akademikerne understreker at diskusjoner om norsk lønnsdannelse må tas mellom alle partene på relevante arenaer i partssamarbeidet i arbeidslivet. Vi har tidligere tatt til orde for å styrke trepartssamarbeidet i Arbeidslivs- og pensjonspolitisk råd. Vi finner det derfor naturlig at etableringen av et nytt utvalg og mandatet for dette forankres i ALPR med deltagelse fra relevante fagdepartementer.

Med vennlig hilsen

Hans-Erik Skjæggerud /s/
YS

Ragnhild Lied /s/
Unio

Lise Lyngsnes Randeberg /s/
Akademikerne

Telefon: +47 22 54 17 00
E-post: info@virke.no

Henrik Ibsens gate 90 0255 Oslo
Postboks 2900 Solli 0230 Oslo

Statsminister Jonas Gahr Støre
Statsministerens kontor

Vår ref.: Mille Haslund mebbye
Saksnr.: 22-32092
Sted: Oslo
Dato: 09.11.2022

Utfordringer for norsk økonomi og rollen til lønnsdannelsen

Vi viser til brev fra LO og NHO av 4. november 2022 til statsministeren der det bes om at regjeringen medvirker «til et partssammensatt utvalgsarbeid som kan beskrive ulike forløp for norsk økonomi sett opp mot disse ytre drivkreftene og hvordan den økonomiske politikken og lønnsdannelsen kan samspille på en god måte».

Virke deler virkelighetsbeskrivelsen i brevet og støtter at et slikt partssammensatt utvalg bør etableres. Virke ønsker på vegne av våre 25.000 medlemmer innen Handels- og tjenestenæringen å delta både i utarbeidelse av mandat og i selve utvalget.

For å sikre at alle interesser representeres og at utvalgets arbeid er godt forankret hos arbeidslivets parter, mener vi at det vil være gunstig om alle hovedorganisasjonene representeres i utvalgsarbeidet. Uansett om praktiseringen av frontfagsmodellen skulle bli del av utvalgets mandat eller ei mener vi at involvering av alle hovedorganisasjonene i et slikt arbeid vil styrke frontfagsmodellen og den norske tillitsmodellen i en krevende tid for norsk økonomi.

Med vennlig hilsen

Mille Haslund Mellbye
Fungerende adm. direktør

Statsministerens kontor - SMK
Statsminister Jonas Gahr Støre
Postboks 8001 Dep.
0030 OSLO

Vår referanse: 22/02849-1
Arkivkode: 0
Saksbehandler: Torbjørn Eika
Deres referanse:
Dato: 09.11.2022

Utfordringer for norsk økonomi og rollen til lønnsdannelsen

Vi viser til brev av 4. november 2022 fra LO og NHO, som tar til orde for at regjeringen setter ned et partssammensatt utvalg for å se på hvordan den økonomiske politikken og lønnsdannelsen kan samvirke på en god måte i de krevende tidene vi nå står i.

I de tre siste årene har det skjedd mye i verden som har endret de økonomiske rammebetingelsene for både Norge og Europa på både kort og lang sikt. I tillegg kommer utfordringene knyttet til klima- og naturkrisen, den demografiske utviklingen og en forventet trendmessig nedgang i aktivitet og inntekter fra petroleumsvirksomheten. Dette betyr at norsk økonomi og samfunnsliv trolig vil stilles overfor mer krevende utfordringer enn på lenge. Deler av dette utfordringsbildet har vært bakteppe for tidligere utredninger, bla. NOU 2021: 4 – Norge mot 2025 – Om grunnlaget for verdiskaping, produksjon, sysselsetting og velferd etter pandemien. Det er likevel skjedd så betydelige endringer i rammebetingelsene for utformingen av lønnsdannelsen og økonomisk politikk på kort tid, at det synes hensiktsmessig å følge opp initiativet fra LO og NHO.

Reallønnsveksten i Norge har i nesten 10 år vært meget beskjeden, og i år blir det en betydelig nedgang. Det er store strukturelle endringer i etterspørsel og tilbud av arbeidskraften etter utdanning, og kommunesektoren har utfordringer med å få tilfredsstilt alle behov for kompetanse. Det har vært vanskelige lønnsoppgjør i KS-området og frontfagsmodellen virker være under press. Vi mener derfor det vil være naturlig at en utredning også ser nærmere på praktiseringen av frontfagsmodellen og om den kan videreutvikles for å kunne bidra til å løse de økte utfordringene.

Med dette bakteppe vil KS støtte nedsettelsen av et utvalg som tar opp flere aspekt ved det økonomiske og samfunnsmessige utfordringsbildet og samspillet mellom politikkområdene inkludert inntektspolitikken og frontfagsmodellen. Dersom regjeringen følger opp dette initiativet, ønsker også KS å involveres i utarbeidelse av mandat.

Med vennlig hilsen

Gunn Marit Helgesen
Styreleder KS

Statsminister Jonas Gahr Støre
Statsministerens kontor
Postboks 8001 Dep
0030 Oslo

Oslo, 4. november 2022

Utfordringer for norsk økonomi og rollen til lønnsdannelsen

Myndighetene og partene gjennomførte en viktig utredning gjennom Sysselsettingsutvalget del II, NOU 2021:2 *Kompetanse, aktivitet og inntektssikring*. Den hadde blant annet følgende konklusjoner:

Inntektspolitikk og koordinert lønnsfastsettelse fører til at arbeidsmarkedet tåler et høyere sysselsettingsnivå uten at lønnsveksten blir for høy. Samspillet mellom de ulike elementene i den økonomiske politikken legger føringer på handlingsrommet for hvert enkelt element, og det er nødvendig at de ulike elementene er koordinert. Den koordinerte lønnsdannelsen bidrar til en god økonomisk utvikling fordi lønnsveksten tilpasses det makroøkonomiske bildet, se OECD (2019b).

NOU 2021:2, s. 26

Mye har skjedd i norsk økonomi siden da, og arbeids- og næringsliv står overfor krevende ytre drivkrefter. Pandemi, krig og det grønne skiftet har ført til sterk prisøkning på mat, råvarer, halvfabrikata og energi. Norske husholdninger har tapt kjøpekraft. Bedrifter og kommuner opplever høye kostnader. På toppen av dette har staten økte utgifter til forsvar og beredskap, flyktninger og demografiske endringer. Samtidig har det vært høy sysselsettingsvekst og enkelte bransjer har rapportert at mangel på arbeidskraft begrenser produksjonen. Prognoser peker på at økte kostnader og renter vil føre til fallende sysselsetting og økende ledighet framover.

Norsk lønnsdannelse bygger på et mål om «full sysselsetting» og god konkurransevne, uten at lønnsveksten blir for høy. Med høy inflasjon og samtidig svakere vekstutsikter og behov for omstilling vil lønnsdannelsen spille en avgjørende rolle for den økonomiske utviklingen og målene om full sysselsetting og god konkurransevne.

På denne bakgrunn vil LO og NHO be regjeringen medvirke til et utvalgsarbeid som på en grundig måte beskriver forløpet for norsk økonomi sett opp mot disse ytre drivkreftene og hvilken rolle den økonomiske politikken kan spille. Der analysen ender ut i avvik med vesentlig betydning for sysselsetting og konkurransevne bør dette påpekes og mulige implikasjoner for lønnsdannelsen eventuelt skisseres.

Det er ikke behov for å adressere hvordan frontfagsmodellen gjennomføres, så dette bør ikke være en del av utvalgets mandat. LO og NHO ber om å bli involvert i utarbeidelsen av mandatet.

Med vennlig hilsen
Næringslivets Hovedorganisasjon

Landsorganisasjonen i Norge

Ole Erik Almlid

Peggy Hessen Følsvik

Dette brevet er godkjent elektronisk i Næringslivets Hovedorganisasjon og Landsorganisasjonen i Norge og har derfor ingen signatur.

Statsminister Jonas Gahr Støre
Postboks 8001 Dep.
0030 Oslo

Oslo, 8. november 2022

Vår ref.: 131313

Vedr. utredning om utfordringer for norsk økonomi og lønnsdannelsen

Det vises til brev fra LO og NHO datert 4. november 2022 til statsministeren der det foreslås at regjeringen nedsetter et offentlig utvalg som skal vurdere utfordringer for norsk økonomi og rollen til lønnsdannelsen.

Spekter er positiv til forslaget og viser til at dette ble tatt opp av Spekter i møtet i regjeringens kontaktutvalg 7. oktober, og for øvrig også i kontaktmøte mellom arbeidsministeren og Spekters ledelse i eget møte 31. oktober. Spekter legger til grunn at alle hovedorganisasjoner på arbeidsgiver- og arbeidstakersiden blir representert.

Vi ønsker imidlertid å knytte noen kommentarer til mandatet. Vi er enig i at frontfagsmodellen har tjent norsk økonomi godt og fortsatt må være det viktigste grunnlaget for norsk lønnsdannelse. Det er imidlertid fler og fler grupper som stiller spørsmål ved hvordan modellen virker og hvordan modellen praktiseres. Det er derfor nødvendig at partene i arbeidslivet også diskuterer dette. Arbeidet i et slikt utvalg vil etter vårt syn kunne virke samlende og utviklende både på organisasjons- og aktørnivå.

Videre er det behov for å diskutere mer institusjonelle trekk ved lønnsdannelsen. Partene hadde en grundig gjennomgang av dette i NOU 2001:14 (Stabelutvalget). Det er viktig at interessetvister mellom partene finner sin løsning, og at det er bred oppslutning om løsningsmekanismene. Vi vurderer at det nå er behov for en fornyet gjennomgang av de forhold som ble gjennomgått i NOU 2001:14 sett i lys av den utviklingen vi har hatt de siste ti-årene.

Med vennlig hilsen

Arbeidsgiverforeningen Spekter

Anne-Kari Bratten

Administrerende direktør